

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Koncepcje i zasady kształcenia alternatywnego

Marzena Lebowska

Organizatorzy

Politechnika Gdańska
16 grudnia 2021r.

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

1

I co z tą szkołą?

2

- Rodzice coraz częściej chcą zapewnić swoim dzieciom jak najbardziej wszechstronny rozwój. A dla każdego ta „wszechstronność” może oznaczać coś innego.
- Tradycyjnej szkole coraz trudniej zaspokoić
- te potrzeby.

3

- W ciągu ostatnich kilku lat możemy zaobserwować w Polsce rozkwit
  - szkół alternatywnych.
- Na świecie ich rozwój trwa już od dobrych 100 lat.

4

- W naszym kraju pierwszy alternatywny nurt
- w wychowaniu zapoczątkował **Janusz Korczak**.

- Zwracał on uwagę na wolność, odpowiedzialność, relacje społeczne i uważność na dziecko.

5

- Po wojnie, z oczywistych powodów, rozwój szkół alternatywnych mógł nastąpić dopiero po 1989 roku.
- Pierwsze takie placówki rozwijały się przede wszystkim we Wrocławiu. Była to Wrocławska Szkoła Przyszłości (powstała jeszcze w latach osiemdziesiątych), czy ASSA – Autorska Szkoła Samorozwoju.

6

SZKOŁY ANTERNATYWNE W POLSCE

- ▶ szkoły waldorfskie
- ▶ Montessori
- ▶ szkoły demokratyczne, działające na zasadzie unschoolingu,
- ▶ szkoły leśne,
- ▶ szkoła gestaltowska
- ▶ nauczanie domowe

7

Szkoły Waldorfskie

„młodość sama ustala granice”

- Szkoły Waldorfskie, inaczej steinerowskie (konceptję szkoły stworzył Rudolf Steiner) powstały na początku XX wieku
  - w Niemczech.

8

- Najważniejsze założenie, to wychowanie
  - do wolności w zgodzie z naturą.
- Dla pedagogów waldorfskich rozwój intelektualny jest równie istotny jak rozwój emocjonalny i artystyczny.

9

- Przez pierwsze sześć lat w szkole waldorfskiej dzieci są w dużej mierze pod opieką jednego nauczyciela – wychowawcy,
- który znając dzieci i będąc z nimi przez większość lekcji ma możliwość widzenia całości procesu rozwoju dziecka.

10

- Nauczanie w szkole waldorfskiej opiera się
- na stałym rytmie:
  - ▶ Rano – lekcja główna, na której poruszany jest temat przewodni danego dnia. Uczniowie nie mają podziału na poszczególne przedmioty, pracują raczej na zagadnieniach tematycznych.
  - ▶ Po lekcji głównej– czas na blok artystyczny
  - ▶ i praktyczny

11

Szkoły Waldorfskie w Polsce

- ▶ Warszawa
- ▶ Kraków
- ▶ Poznań
- ▶ Bielsko– Biała

12

Szkoły Montessori

"Pomóż mi to zrobić samodzielnie".

- Pierwsze placówki Marii Montessorii powstały na początku XX wieku we Włoszech.

13

- Podstawowym założeniem jest przekonanie,
- że dzieci w naturalny sposób dążą do rozwoju.
  - To, co sprzyja rozwojowi, to aranżacja przestrzeni, odpowiednie pomoce dydaktyczne oraz umożliwienie dzieciom swobodnego korzystania z tej aktywności, na którą mają
    - w danym momencie ochotę.

14

- ▶ dzieci w różnym wieku (tzw. grupy rodzinkowe) pracują niezależnie od siebie (lub w małych grupach) nad dowolnie wybranym zadaniem dydaktycznym.
- ▶ indywidualna nauka dziecka oraz samokontrola wykonywanej pracy, jak również samodzielna korekta błędów.
- ▶ nauczyciel to twórca i organizator; razem z dziećmi, we współpracy z rodzicami, pielęgnuje otoczenie w przedszkolu, dba o ład, porządek

15

Szkoły Montessori w Polsce

- Placówki Montessori w Polsce istnieją
- na wszystkich szczeblach edukacji.
- Można je spotkać na terenie całego kraju, głównie w dużych miastach

16

Szkoły demokratyczne

- Pierwsza szkoła demokratyczna na świecie – Summerhill – została założona w 1921 roku
- w Anglii przez Alexandra Sutherlanda Neilla.

- W Polsce uczniowie szkół demokratycznych muszą być formalnie objęci nauczaniem domowym.

17

- W szkole demokratycznej młodzi ludzie mają prawo:
  - ▶ decydować o sobie: jak, kiedy, co, gdzie i z kim robią, w szczególności czego i jak się uczą;
  - ▶ do równego prawa w podejmowaniu decyzji odnoszących się do ich szkoły;
  - ▶ decydowania o przepisach i sankcjach – jeśli takie byłyby niezbędne.

18

- Wartości, którymi kierują się szkoły demokratyczne to:
  - ▶ szacunek i zaufanie dla dzieci,
  - ▶ równość statusu dzieci i dorosłych,
  - ▶ współodpowiedzialność za społeczność szkolną,
  - ▶ wolność wyboru działalności,
  - ▶ demokratyczne rządy sprawowane przez dzieci i pracowników, bez odniesienia do jakiegokolwiek rzekomo najwyższego przewodnika lub systemu.

19

Szkoły demokratyczne w Polsce

- Obecnie w Polsce działa już kilka szkół demokratycznych.
- W Gdańsku:
  - [Trójmiejska NieSzkoła Demokratyczna KALEJDOSKOP](#)

20

SZKOŁY LEŚNE

“Uczenie dzieci kontaktu z naturą powinno być jedną z najważniejszych aktywności w ich życiu.” –

Thomas

Berry

- Leśne przedszkola zaczęły powstawać w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych
- w Skandynawii, później w naturalny sposób zaczęły powstawać pierwsze szkoły.

21

- ▶ Obecnie mamy w Polsce kilka leśnych przedszkoli i dwie szkoły podstawowe.
- ▶ Ideą nurtu edukacji leśnej jest kontakt z naturą. Dzieci większość czasu (nawet 80%) spędzają na zewnątrz – w lesie lub na specjalnie dla nich przygotowanym terenie w mieście.

22

- ▶ **wykorzystanie terenów leśnych** – oczywiście pod nadzorem wykwalifikowanych opiekunów, z zachowaniem wszelkich zasad bezpieczeństwa,
- ▶ **duża liczba nauczycieli (w stosunku do ilości uczniów)** – grupy są małe, zazwyczaj 10–12 osobowe. To pozwala na danie dzieciom swobody, ale bez narażania ich na ryzyko, umożliwia też lepsze poznanie osobowości i indywidualnego stylu uczenia się malucha,
- ▶ **wolność doświadczania i poznawania świata za pomocą różnych zmysłów** – czyli fundament pod rozwijanie **kreatywności** i wyobraźni. Daje to możliwość skupienia się na “całym dziecku” – na tym w jaki sposób się rozwija, w swoim indywidualnym tempie,
- ▶ **regularny kontakt z naturą** – bez względu na porę roku i temperaturę.

23

Szkoły daltońskie

- ▶ Szkoły daltońskie założyła H. Parkhurst
- ▶ w Stanach Zjednoczonych.
- ▶ W Polsce w kilku dużych miastach,
- ▶ w Trójmieście – przedszkola

24

- Bardzo istotny w koncepcji szkoły jest
  - **plan daltoński**,
  - czyli świadomie zaplanowany czas, zilustrowany za pomocą specjalnych tablic,
  - który pomaga dzieciom w rozplanowaniu tygodniowej pracy
- (dzieci na początku każdego tygodnia dostają informację, co w danym tygodniu mają
  - do zrealizowania).

25

- Trzy główne filary planu daltońskiego to:
  - ▶ samodzielność
  - ▶ odpowiedzialność
  - ▶ współpraca w zespole

26

Nauczanie domowe

- ▶ Dziecko pozostające w nauczaniu domowym formalnie jest zapisane do szkoły, nie musi jednak realizować obowiązku szkolnego w placówce.
- ▶ Rodzice zobowiązują się do zapewnienia mu warunków do zdobycia wiedzy z zakresu podstawy programowej z danego etapu edukacji.
- ▶ Aby otrzymać promocję do kolejnej klasy, dziecko musi zdać egzamin w szkole, do której formalnie jest przypisane.

27

Założenia szkolnictwa alternatywnego

- ▶ Uczeń będzie jednocześnie podmiotem i przedmiotem nauczania – uczenia się
- ▶ Nauczyciel nie będzie postacią tak silnie eksponowaną, jak w szkole konwencjonalnej, niemniej jego rola ma nadal spore znaczenie.

•

28

- ▶ W szkole otwartej (tak nazywamy szkołę alternatywną) uczniowie mają szeroki, częsty i bezpośredni kontakt z rzeczywistością społeczną, przyrodniczą i kulturową.
- ▶ Uczą się zarówno w szkole, jak i poza nią, oprócz tego łączą naukę z pracą, w tym również z pracą zarobkową

29

- ▶ Uczniowie korzystają z pomocy profesjonalnych i nieprofesjonalnych nauczycieli.
- ▶ Ich praca odbywa się w grupach kilkuosobowych, a ponad to mają pewien wpływ na dobór treści, metod i środków nauczania -uczenia się.

30